
UNUTRAŠNJA PRAVILA ZA NORMIZACIJU –

1. dio: Normizacija općenito, ciljevi i osnovna načela

Zagreb, lipanj 2009.

HZN

Hrvatski zavod za norme
Croatian Standards Institute

Unutrašnja pravila za normizaciju – 1. dio: Normizacija općenito, ciljevi i osnovna načela

Sadržaj

Predgovor	3
1 Svrha i područje primjene	3
2 Nazivi i definicije	4
3 Normizacija općenito	5
4 Ciljevi normizacije	6
5 Načela normizacije	7
6 Značajke norma	10
7 Uporaba norma	12
8 Druge vrste dokumenata dostupnih javnosti	13
Dodatak A Međunarodna razina normizacije	14
Dodatak B Međunarodne i europske organizacije	15
Dodatak C Distribucija i prodaja normativnih dokumenata	20
Bibliografija	22
Povijest dokumenta	23

Predgovor

Unutrašnja pravila za normizaciju (UPN) Hrvatskoga zavoda za norme (HZN) usklađena su s načelima međunarodnih i europskih organizacija za normizaciju te Kodeksom dobre prakse za normizaciju Svjetske trgovinske organizacije (WTO).

Unutrašnja pravila za normizaciju (UPN) u prvome su redu namijenjena za uporabu zaposlenicima HZN-a i tehničkim odborima, a posebno predsjednicima i tajnicima tehničkih odbora te svima koji su uključeni u izradu nacrtu norma i nacrtu drugih dokumenata HZN-a dostupnih javnosti.

Pravila rada hrvatske normizacije pod zajedničkim nazivom *Unutrašnja pravila za normizaciju* sastoje se od ovih dijelova:

1. dio: *Normizacija općenito, ciljevi i osnovna načela*
2. dio: *Vrste dokumenata i njihovo označivanje*
3. dio: *Izrada i donošenje hrvatskih norma i drugih dokumenata*
4. dio: *Osnivanje i rad programskih odbora*
5. dio: *Osnivanje i rad tehničkih odbora*
6. dio: *Sastavljanje i oblikovanje hrvatskih norma i drugih dokumenata dostupnih javnosti.*

Svaki od navedenih dijelova unutrašnjih pravila za normizaciju objavljen je kao zaseban dokument i svakomu je dijelu dodijeljena jedinstvena slovna oznaka (UPN).

Korisnici su odgovorni za ispravnu primjenu tih pravila.

U skladu s odredbama Statuta HZN-a, svi prijedlozi za izmjene i dopune tih pravila podnose se HZN-u u pisanom obliku. O izmjenama i dopunama raspravlja Tehnička uprava (TU), koja izmjene i dopune predlaže ravnatelju. Na prijedlog ravnatelja, o izmjenama i dopunama odlučuje Upravno vijeće.

Novo izdanje UPN-a objavljuje se nakon prihvaćanja izmjena i dopuna na sjednici Upravnog vijeća. Izmijenjeni i dopunjeni tekst u novome izdanju UPN-a označuje se jednom okomitom crtom na lijevome rubu teksta. U poglavlju Povijest dokumenta navodi se oznaka novoga izdanja i datum odluke Upravnog vijeća.

Ovo drugo izdanje ovoga dijela unutrašnjih pravila za normizaciju, UPN 1, zamjenjuje prvo izdanje UPN 1 iz 2007. godine. Osim izmjena u tekstu označenih jednom okomitom crtom na lijevome rubu teksta, definicije naziva u točki 2 usklađene su s novim izdanjem norme HRN EN 45020:2007 i dodan je Dodatak C, koji se odnosi na HZN-ovu politiku distribucije i prodaje normativnih dokumenata.

1 Svrha i područje primjene

UPN 1 opisuje normizacijsku djelatnost općenito i, posebno, povezuje ciljeve, načela i postupke koji se primjenjuju u pripremi norma.

2 Nazivi i definicije

Za potrebe ovoga dijela unutrašnjih pravila primjenjuju se sljedeći nazivi i definicije:

2.1 normizacija

djelatnost uspostavljanja odredaba za opću i višekratnu uporabu koje se odnose na postojeće ili moguće probleme radi postizanja najboljeg stupnja uređenosti u danome kontekstu

NAPOMENA 1: Ta se djelatnost u prvome redu sastoji od oblikovanja, izdavanja i primjene **norma**.

NAPOMENA 2: Važne su koristi od normizacije poboljšavanje prikladnosti proizvoda, procesa i usluga za njihove predviđene svrhe, otklanjanje zapreka u trgovini te olakšavanje tehničke suradnje.

[HRN EN 45020:2007, definicija 1.1]

2.2 norma

dokument donesen **konsenzusom** i odobren od priznatoga tijela, koji za opću i višekratnu uporabu daje pravila, upute ili značajke za djelatnosti ili njihove rezultate radi postizanja najboljeg stupnja uređenosti u danome kontekstu

NAPOMENA: Norme se trebaju temeljiti na provjerenim znanstvenim, tehničkim i iskustvenim rezultatima i biti usmjerene na promicanje najboljih prednosti za društvo.

[HRN EN 45020:2007, definicija 3.2]

2.3 konsenzus

opće slaganje koje se odlikuje odsutnošću čvrstoga protivljenja bitnim sadržajima od strane znatnoga dijela interesnih skupina i procesom u kojemu se nastoje uzeti u obzir gledišta svih zainteresiranih strana te uskladiti oprečna stajališta

NAPOMENA: Konsenzus nužno ne znači jednoglasnost.

[HRN EN 45020:2007, definicija 1.7]

2.4 propis

dokument koji sadržava obvezatna zakonska pravila, a donosi ga upravno tijelo

[HRN EN 45020:2007, definicija 3.6]

3 Normizacija općenito

3.1 Normizacijska djelatnost

Normizacija je djelatnost koja uključuje izradu dokumenata primjenom načela konsenzusa u priznatome tijelu i dragovoljnu uporabu tih dokumenata za zajedničku dobrobit.

3.2 Vrste norma i drugih dokumenata koji nisu norme

Norme se pripremaju zbog različitih razloga i za različite primjene. Neke su od vrsta norma ove: osnovna norma, terminološka norma, norma za ispitivanje, norma za proizvod, norma za proces, norma za uslugu, norma za sučelje, norma o potrebnim podacima itd.

Drugi dokumenti različiti od norma su npr. tehničke specifikacije, kodeks dobre prakse, upute, preporuke, smjernice, izvještaji, tehnički sporazumi i sl.

Bitna je razlika između norma i tehničkih specifikacija i drugih dokumenata različita razina konsenzusa potrebna za njihovo donošenje.

Norme i tehničke specifikacije sadrže odredbe koje treba zadovoljiti kakav proizvod, proces ili usluga (normativni elementi), dok ostale vrste dokumenata sadrže samo obavijesne odredbe (obavijesni elementi).

Sadržaj norme može biti podijeljen u normativni i obavijesni dio. Oni se razlikuju u kontekstu i izričaju, npr: preporuke se izražavaju izrazom *treba*, a zahtjevi izrazom *mora (se)*.

3.3 Sustav normizacije

3.3.1 Svjetski sustav normizacije

Svjetski sustav normizacije uključuje normizacijsku djelatnost na tri razine:

- međunarodna razina
 - Međunarodna organizacija za normizaciju (ISO)
 - Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (IEC)
 - Međunarodna telekomunikacijska unija (ITU)
- regionalna (europska) razina
 - Europski odbor za normizaciju (CEN)
 - Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (CENELEC)
 - Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI)
- nacionalna (hrvatska) razina
 - Hrvatski zavod za norme (HZN).

Međunarodne i regionalne organizacije povezane su međusobno sporazumima o suradnji. Te su organizacije prihvatile dogovorene postupke i načine suradnje koji su navedeni u uputama ISO/IEC Guide 59.

Obavijest o međunarodnoj razini normizacije nalazi se u dodatku A. Dodatak B sadrži obavijesti o međunarodnim i europskim normiranim organizacijama i organizacijama povezanim s normizacijom.

Nacionalno je normirno tijelo Republike Hrvatske Hrvatski zavod za norme; on je kao nacionalno normirno tijelo punopravni član ISO-a i IEC-a, pridruženi član CEN-a i CENELEC-a te ima status nacionalnoga normirnog tijela u ETSI-ju.

3.3.2 Hrvatski zavod za norme

3.3.2.1 Osnivanje HZN-a

Za ostvarivanje ciljeva normizacije Vlada Republike Hrvatske uredbom je osnovala Hrvatski zavod za norme kao javnu ustanovu. HZN je pravna osoba s pravima, obvezama i odgovornošću utvrđenom Zakonom o normizaciji.

3.3.2.2 Uloga HZN-a

Uloga i zadaci HZN-a kao hrvatskoga normirnog tijela proizlaze iz:

- 1) Zakona o normizaciji
- 2) Uredbe o osnivanju Hrvatskoga zavoda za norme
- 3) Statuta Hrvatskoga zavoda za norme
- 4) Članstva Hrvatskoga zavoda za norme u međunarodnim i europskim normirnim tijelima.

HZN kao hrvatsko nacionalno normirno tijelo dužno je osigurati dostupnost hrvatskih norma svim zainteresiranim stranama. Korisnici su odgovorni za izbor norme prikladne za njihove potrebe i njezinu uporabu na primjeren način.

4 Ciljevi normizacije

Ciljevi normizacije mogu se sažeti kao doprinos općemu napretku:

- a) osiguranje prikladnosti kojega proizvoda, procesa ili usluge
- b) povećanje razine sigurnosti proizvoda, procesa ili usluga, čuvanja zdravlja, života ljudi i životinja te zaštite okoliša
- c) poboljšanje proizvodne učinkovitosti i gospodarno ponašanje
- d) uklanjanje tehničkih zapreka u međunarodnoj trgovini.

S gledišta javnosti glavne su značajke norma:

- norme se temelje na provjerenim znanstvenim, tehničkim i iskustvenim rezultatima i usmjerene su na promicanje najboljih prednosti za društvo i time predstavljaju dogovornu osnovu za procjenjivanje proizvoda, procesa ili pružanja usluga, posebno s obzirom na sigurnosne zahtjeve i sprečavanja ozljeđivanja
- norme nude nedvosmislene tehničke kriterije
- norme su univerzalno prepoznatljive i upotrebljavane.

5 Načela normizacije

5.1 Načela hrvatske normizacije

Hrvatska normizacija temelji se na sljedećim načelima:

- uzimanje u obzir dostignutog stanja tehnike i pravila suradnje te rezultata međunarodne i europske normizacije
- konsenzus o sadržaju hrvatskih norma
- pravo dragovoljnog sudjelovanja svih zainteresiranih strana i njihove ravnomjerne zastupljenosti u postupku pripreme hrvatskih norma, prihvaćanje hrvatskih norma te dragovoljna uporaba hrvatskih norma
- javnost rada u svim fazama i obavješćivanje javnosti na prikladan način
- međusobna usklađenost hrvatskih norma, izrada hrvatskih norma u skladu s pravilima izrade i oblikovanja hrvatskih norma
- sprečavanje prevladavanja pojedinačnih interesa nad zajedničkim interesom i
- poštivanje autorskih prava i prava umnožavanja.

5.2 Stanje tehnike, pravila suradnje te rezultati međunarodne i europske normizacije

Normizacija je djelatnost uspostavljanja odredaba koje trebaju pokazati stupanj razvoja tehnike u raznim područjima rada i života te stanja tehnike u danome kontekstu.

Normizacijska se djelatnost u sve većoj mjeri oslanja na međunarodne sporazume. Osnovna pravila suradnje normizacijskih organizacija za sve razine objavljena su u uputama ISO/IEC Guide 59.

U skladu s međunarodnim sporazumima koji obvezuju Republiku Hrvatsku pri izradi hrvatskih norma uzimaju se u obzir sljedeći izvori:

ISO i IEC

Kao hrvatsko nacionalno normirno tijelo u skladu s Kodeksom dobre prakse WTO-a, HZN u izradi hrvatskih norma daje prednost prihvaćanju međunarodnih norma.

CEN, CENELEC i ETSI

Kao hrvatsko nacionalno normirno tijelo, u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i obvezama članstva u europskim organizacijama, HZN je obvezan dati status nacionalne norme svim normama pripremljenim u tim europskim organizacijama. Istodobno je obvezan povući sve proturječne nacionalne norme. Pritom se kao proturječne norme podrazumijevaju one norme koje svojim proturječnim zahtjevima mogu izazvati zabunu kod korisnika.

Europske organizacije nastoje prihvatiti međunarodne norme kad god je to moguće, a izvorne europske norme izrađivati samo u posebnim slučajevima.

Za određeni predmet koji je samo od nacionalnog interesa može se izraditi izvorna hrvatska norma jedino u slučaju kad za taj predmet ne postoji međunarodna, odnosno europska norma niti je ona u izradi.

5.3 Konsenzus

Normizacija se temelji na konsenzusu zainteresiranih strana. U slučajevima u kojima tehnički odbori HZN-a ne mogu postići konsenzus o kojemu pitanju, može se pokrenuti postupak ispitivanja je li raspravu moguće riješiti ili se projekt može ponovno definirati kako bi se rasprave izbjegle. Ako nije moguće postići konsenzus ni nakon provedbe postupka ispitivanja, tehnički odbori HZN-a donose odluke glasovanjem. Dogovor o tekstu prijedloga norme mora se postići prije njegova upućivanja na javnu raspravu kao nacrt norme.

5.4 Dragovoljno sudjelovanje, ravnomjerna zastupljenost te dragovoljna uporaba norma

U skladu sa Zakonom o normizaciji i Pravilnikom o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme, za ostvarivanje svojih interesa u vezi s hrvatskom normizacijom, član Hrvatskoga zavoda za norme može biti pravna ili fizička osoba sa sjedištem, odnosno prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Članovi HZN-a dužni su promicati dragovoljnu uporabu hrvatskih norma.

Redoviti članovi HZN-a predlažu svoje predstavnike za dragovoljan rad u tehničkim odborima HZN-a.

Normizacijska djelatnost nije djelatnost radi stjecanja dobiti. Norme i drugi dokumenti dostupni javnosti i publikacije objavljuju se za opći i zajednički interes i dobrobit hrvatske javnosti. Posebno je stoga potrebno voditi brigu o prevladavanju zajedničkih interesa nad pojedinačnim interesima.

U svrhu ravnomjerne zastupljenosti, članovi tehničkih odbora mogu biti iz sljedećih interesnih kategorija:

- državna uprava i javne ustanove
- proizvođači, dobavljači i davatelji usluga, ispitni laboratoriji i certifikacijske ustanove
- potrošači i korisnici roba i usluga, udruženja potrošača te fizičke osobe
- istraživačka i inspekcijska tijela, obrazovne organizacije, savjetničke tvrtke, društva i druge stručne pravne osobe.

Pri osnivanju tehničkih odbora HZN-a treba nastojati osigurati ravnomjernu zastupljenost pojedinih interesnih kategorija. Potreba za ravnomjernom zastupljenošću ne smije voditi do prekomjerno velikoga broja članova tehničkih odbora.

5.5 Javnost rada i obavješćivanje javnosti

Sukladno članku 66. Statuta rad je HZN-a javan. Podaci o radu HZN-a dostupni su javnosti na internetskim stranicama HZN-a i objavljivanjem u službenom glasilu HZN-a te u ostalim publikacijama HZN-a. Tijekom razvoja hrvatskih norma provodi se javna rasprava.

Tijekom pripreme nacionalne, međunarodne i europske norme dvije obavijesti daju širokoj javnosti mogućnost doprinosa:

- najava početka rada na normizacijskom projektu (upis u program rada dostupan na internetskim stranicama HZN-a)
- javna rasprava o nacrtu norme (objavljuje se u službenom glasilu i na internetskim stranicama HZN-a).

Od članova tehničkih odbora HZN-a očekuje se dogovaranje u njihovim tvrtkama/ustanovama i zastupanje dogovorenih mišljenja i stavova u svim fazama razvoja norma. Članovi tehničkog odbora HZN-a iznose svoje primjedbe i mišljenja u ranijim fazama pripreme norme.

Kad je nacrt norme javno dostupan, primjedbe i prijedlozi iz svih su izvora dobrodošli, a potiče se i rasprava izvan tehničkog odbora.

Primjedbe i mišljenja tijekom javne rasprave pomažu da pitanja koja nisu u potpunosti uzeta u obzir ili im nije dana dostatna težina budu ponovo razmotrena u tehničkome odboru.

Javnost rada u pripremi norme ne proširuje se na dozvolu dostupnosti podataka koji su u katalogu informacija HZN-a označeni kao nedostupni za javnost. Unutar tehničkog odbora najvažnije je da njegovi članovi, usklađujući proturječne argumente, mogu slobodno izraziti svoja stajališta u postizanju konsenzusa. Dostupnost podataka o radnjama i stajalištima članova tehničkih odbora za sredstva javnoga priopćivanja prije postizanja konsenzusa u tehničkome odboru može dovesti do zabune i do ograničavanja slobodnog izražavanja stajališta članova tehničkih odbora.

5.6 Pravila sastavljanja i oblikovanja hrvatskih norma

Norme trebaju biti brižno i precizno izrađene, često uzimajući u obzir primjenu u ugovorima i u zakonodavstvu.

Pravila normiranih tijela uključuju potanke upute o izgledu i oblikovanju odredaba za tehničke zahtjeve i preporuke. Pravila su za zajedničke elemente međunarodnih i europskih norma istovjetna, što dopušta da se međunarodna norma prihvati kao europska.

Ista su pravila uključena i u pravila za sastavljanje i oblikovanje hrvatskih norma (UPN 6), omogućujući tako najveću moguću usklađenost hrvatskih norma s međunarodnim i europskim normama te međusobnu usklađenost hrvatskih norma.

5.7 Autorska prava i prava umnožavanja

U skladu s člankom 10. Zakona o normizaciji, hrvatske norme izdaju se kao posebne publikacije i zaštićene su u skladu sa zakonom te nacionalnim i međunarodnim propisima o autorskim pravima.

Zabranjeno je umnožavanje hrvatskih norma koje izdaje HZN, ili njihovih dijelova, u bilo kojemu obliku bez pisane dozvole HZN-a. Sva autorska prava i prava uporabe normativnih dokumenata koje izdaje HZN pripadaju Hrvatskomu zavodu za norme.

HZN-ova politika i način distribucije i prodaje normativnih dokumenata definirani su u skladu s međunarodnim i europskim pravilima o autorskim pravima (Dodatak C).

6 Značajke norma

6.1 Uvod

Osnovni zahtjev promicanja međunarodne trgovine ostvaruje se u normizaciji ostvarenjem značajka norma i normizacijskoga procesa naznačenim u Kodeksu dobre prakse Svjetske trgovinske organizacije (*WTO/TBT Agreement on Technical Barriers to trade – Annex 3, Code of Good Practice for the Preparation, Adoption and Application of Standards*). Kodeks dobre prakse Svjetske trgovinske organizacije prihvaćen je člankom 13. Statuta HZN-a, a ovdje navodimo nekoliko značajka norma bitnih za ispunjenje zahtjeva.

Norme trebaju:

- biti potrebne
- biti primjenjivane
- biti rezultat pune uključenosti svih odgovarajućih zainteresiranih strana u djelatnost normizacije
- dopuštati tehnološku inovaciju i konkurenciju
- biti redovito i planirano posuvremenjivane.

6.2 Potreba za normom

Norma treba biti razvijena samo ako postoji stvarna potreba za njom i dragovoljnost svih zainteresiranih strana za postizanjem dogovora konsenzusom. Najsigurniji način za osiguranje široke potpore normizaciji izrada je norma koje će biti potrebne i primjerene svrsi.

6.3 Primjena norma

Načela normizacije zahtijevaju da dragovoljnost uključena u predlaganje, pripremu i izradu norma bude proširena i na primjenu norma. Objavljena norma ima vrijednost ako se primjenjuje. Zahtjevi korisnika trebaju biti prepoznati i jasno izraženi na samome početku razvoja norme i o njima treba voditi brigu tijekom cijeloga procesa.

6.4 Uključenost svih zainteresiranih strana

Sudjelovanje u normizacijskim procesima na svim razinama mora biti dostupno svim zainteresiranim stranama. Nacionalno normirno tijelo mora dati prednost sudjelovanju u pripremi norma na međunarodnoj i europskoj razini kako bi se izbjeglo ponavljanje i preklapanje normizacijskih aktivnosti. Normizacijski napori i aktivnosti trebaju se razvijati unutar prikladnoga razdoblja.

6.5 Tehnološke inovacije, konkurencija i ocjenjivanje sukladnosti

Norme ne smiju dati prednost proizvodima ili uslugama bilo kojeg dobavljača ili bilo kojoj posebnoj skupini ljudi koji dijele zajednički gospodarski interes ili industriji bilo koje zemlje ili skupine zemalja.

Kad god je to moguće, radi najveće slobode tehnološkog razvoja, zahtjevi u normama moraju se izražavati radnim značajkama, a ne oblikovnim rješenjima i opisima. To omogućuje veću slobodu za tehnološke inovacije u oblikovanju i proizvodnji te ohrabruje slobodno kretanje roba sukladno javnoj politici naznačenoj u međunarodnim i europskim sporazumima.

Norme moraju sadržavati jasne odredbe o načinu potvrđivanja sukladnosti sa zahtjevima, npr. odredbama o ispitnim ili mjernim metodama. Izričaj norme treba omogućiti ocjenjivanje sukladnosti s njezinim zahtjevima podjednako za sve uključene strane.

Obavijesti koje se odnose na ocjenjivanje sukladnosti trebaju biti uključene samo kao obavijesni elementi norme (vidi 3.2).

6.6 Redovita i planirana izrada i posuvremenjivanje norma

Pri donošenju odluke o izradi norme potrebno je pažljivo planirati kada, kako i što normirati, posebno u područjima brzorastućih tehnologija, kako ne bi bio spriječen protok novih ideja ako norma prerano utvrdi dizajn i metode, ili da priprema norma ne bi započela prekasno. Normizacija tada postaje iznimno teška, pa i nemoguća.

Izrada norme počinje odabirom predmeta rada oko kojeg su se zainteresirane strane spremne dogovoriti tijekom izrade norme.

Treba predvidjeti dostatno vremena za odluke o bitnim stvarima ako se želi da norma ima vrijednost, dok sam napredak može biti postignut uz zanemarivanje dijelova iz područja primjene norme oko kojih u tome trenutku nije moguće postići dogovor.

Norme je potrebno redovito posuvremenjivati.

Kad se predlaže novi normizacijski projekt, odgovarajuće tijelo koje razmatra prijedlog mora biti sigurno:

- da postoji potreba za normom
- da se dogovor može postići u razumnome vremenu (3 do 12 mjeseci)
- da se jednom objavljena norma može lako održavati (redovito održavanje norma preispitivanjem najmanje svakih 5 godina radi njihova potvrđivanja, preradbe ili povlačenja)
- da postoji tržište za normu (mogućnost slabe prodaje ne treba biti jedini razlog odgađanja ili odbijanja projekta).

7 Uporaba norma

7.1 Dragovoljni status norma

Ni jedno nacionalno normirno tijelo, međunarodna ili europska organizacija za normizaciju, nema zakonsko pravo zahtijevati da primjena njegovih norma bude obvezatna. Iako neke norme i tehničke specifikacije imaju oblik zahtjeva, njihova je primjena dragovoljna, a pravno nametnuta obveza za sukladnošću stvara se:

- ako se sukladnost s normom zahtijeva u trgovačkim opisima proizvoda, procesa ili usluge
- ako je sukladnost s normom postala ugovorni zahtjev
- ako je sukladnost s normom obvezatna na temelju kojega općeg zakona ili izričitog upućivanja u kojemu propisu.

Ako nije naglašeno suprotno, smatra se da se izjava o sukladnosti ili ugovor koji se odnosi na određenu normu temelji na izdanju norme koje je bilo valjano na dan davanja izjave ili sklapanja ugovora.

7.2 Ocjenjivanje sukladnosti i ugovori

Na hrvatske norme i druge dokumente dostupne javnosti može se upućivati u ugovorima i tehničkim propisima. Postojanje norme olakšava pisanje takvih dokumenata. Međutim, zbog različitih izričaja u sadržaju norma ili drugih dokumenata dostupnih javnosti u obliku izjave, upute, preporuke ili zahtjeva, potrebno je vrlo pažljivo uključivati hrvatske norme ili druge dokumente dostupne javnosti u ugovore i tehničke propise.

Pri izradi hrvatskih norma i drugih dokumenata dostupnih javnosti za koje se pretpostavlja da će biti uključene u tehničke propise potrebno je da norme uzimaju u obzir sljedeće činjenice:

- osiguranje postojeće razine sigurnosti, zaštite zdravlja i okoliša
- dopuštenje daljnje uporabe proizvoda koji su već u uporabi
- omogućivanje javnim tijelima postizanja odgovarajuće protuvrijednosti za novac
- smanjivanje problema spojivosti s postojećom opremom.

Sukladno Zakonu o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti tehničkim se propisom može odrediti da se pretpostavlja da je proizvod sukladan s tehničkim propisom ako odgovara zahtjevima hrvatskih norma koje su prihvaćene usklađene europske norme.

7.3 Upućivanje na norme u propisima

U propisima se na norme upućuje kako bi se izbjeglo uključivanje detaljnih tehničkih odredaba u zakonske tekstove i udvostručivanje pisanja tehničkih zahtjeva. Upućivanje na norme u tehničkim propisima može biti *izričito* i *pokazno*.

Označivanje norma njihovom potpunom oznakom (uključujući godinu izdanja, tj. *datirano upućivanje*) uobičajena je praksa izričitog upućivanja na norme. Moguće je i izričito upućivanje na norme bez godine izdanja (*nedatirano upućivanje*).

Pokaznim upućivanjem na norme bez navođenja njihovih oznaka u tehničkim propisima promiče se dragovoljna uporaba norma. Primjer pokaznog upućivanja na norme europske su *direktive novoga pristupa* koje se postupno prenose u hrvatsko zakonodavstvo.

Upućivanje na *najnovije norme* u tehničkim propisima ne preporučuje se jer proizvođač ne mora uvijek biti siguran koje norme točno odgovaraju "stanju tehnike".

8 Druge vrste dokumenata dostupnih javnosti

Zbog potreba brzog razvoja novih proizvoda i sve većih i bržih zahtjeva tržišta, međunarodna i europska normirna tijela razvila su druge vrste dokumenata dostupnih javnosti.

Na međunarodnoj razini ISO i IEC izdaju ove vrste dokumenata dostupnih javnosti koji nisu norme: upute (Guide), tehničke specifikacije (TS), tehničke izvještaje (TR), javno dostupne specifikacije (PAS), međunarodne radioničke sporazume ISO-a (IWA), procjene tehnološkoga trenda IEC-a (TTA) i industrijske tehničke sporazume IEC-a (ITA).

Na europskoj razini CEN objavljuje radioničke sporazume (CEN/CWA), tehničke specifikacije (TS), tehničke izvještaje (TR), upute (Guide), CENELEC objavljuje radioničke sporazume (CENELEC/CWA), tehničke specifikacije (TS), tehničke izvještaje (TR) i upute (Guide), a ETSI objavljuje ETSI norme (ES), tehničke izvještaje (TR), upute (EG), tehničke specifikacije (TS) i posebne izvještaje (SR).

U hrvatskoj se normizaciji navedeni dokumenti mogu prihvaćati u skladu s UPN 2 (*Unutrašnja pravila za normizaciju – 2. dio: Vrste dokumenata i njihovo označivanje*).

Dodatak A

Međunarodna razina normizacije

Svjetski sustav normizacije povezan je sporazumima o suradnji između ISO-a, IEC-a i ITU-a na međunarodnoj razini, sličnim sporazumima o suradnji između organizacija za normizaciju na regionalnoj razini i rastućim brojem sporazuma o suradnji između nacionalnih članica tih krovnih organizacija.

Na međunarodnoj se razini proces normizacije provodi i usklađuje u okviru Međunarodne organizacije za normizaciju (International Organisation for Standardization – ISO), Međunarodnoga elektrotehničkog povjerenstva (International Electrotechnical Commission – IEC) i Međunarodne telekomunikacijske unije (International Telecommunication Union – ITU).

IEC obuhvaća tehnološka područja elektrotehničke i elektroničke inženjerske tehnologije, ITU telekomunikacije i radiokomunikacije, a sva druga područja obuhvaća ISO. Za područje informatičke tehnologije uspostavljen je zajednički ISO/IEC tehnički odbor (JTC 1) za koji su zajednički i usklađeni radni postupci uspostavljeni s ITU-ovim Sektorom za normizaciju u telekomunikacijama (ITU-T).

Osnovna je misija IEC-a, ISO-a i ITU-a priprema i izdavanje međunarodnih norma koje su temelj za nacionalne normizacije širom svijeta i za upućivanje u međunarodnoj natječajnoj dokumentaciji i ugovorima.

ISO, IEC i ITU zajednički nastoje podržavati normizacijske aktivnosti koje uzimaju u obzir stajališta svih sudionika na tržištu, koje se mogu ubrzano prilagođavati novim tehnologijama i koje su sposobne proizvesti dokumente izravno primjenjive u trgovini i kretanju roba na nacionalnoj, regionalnoj i svjetskoj razini.

U skladu s Kodeksom dobre prakse Svjetske trgovinske organizacije (*WTO/TBT Agreement on Technical Barriers to Trade – Annex 3, Code of Good Practice for the Preparation, Adoption and Application of Standards*), tri organizacije sporazumno provode zajedničke elemente misije kako bi unaprijedile razvoj dragovoljne i, na konzensusu utemeljene, normizacije na svjetskome tržištu radi povećanja kvalitete proizvoda i pouzdanosti uz niže cijene, sigurnosti korisnika, zaštite okoliša i smanjivanja otpada, spojivosti i mogućnosti međusobnog rada opreme i usluga, pojednostavnjenja za poboljšanu upotrebljivost, optimizaciju raznolikosti modela i proširenje proizvodnih serija, povećanja djelotvornosti i olakšavanja održavanja te smanjivanja cijene za krajnjega korisnika.

Dodatak B

Međunarodne i europske organizacije

B.1 Normirne organizacije

ISO

Međunarodna organizacija za normizaciju (International Organization for Standardization)

Osnovana je 1947. godine sa sjedištem u Ženevi. Članovi su nacionalna normirna tijela iz 161 države. Ima 208 tehničkih odbora, 531 pododbor i 2378 radnih skupina. Objavila je 17765 norma (stanje 11. svibnja 2009. godine).

U sklopu ISO-a djeluje, također, tajništvo Međunarodne federacije za primjenu norma (IFAN). Njezini su članovi službena korisnička tijela priznata od njihovih nacionalnih normirnih tijela.

Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) bio je član ISO-a od 1993. godine, a HZN je član (*member body*) od 1. srpnja 2005. godine.

IEC

Međunarodno elektrotehničko povjerenstvo (International Electrotechnical Commission)

Osnovano je 1906. godine sa sjedištem u Ženevi. Članovi su nacionalni elektrotehnički odbori iz 72 države. Ima 174 tehnička odbora/pododbor, 505 radnih skupina, 273 projektne tima i 486 timova za održavanje (Maintenance teams). Objavilo je 6 027 norma (stanje 31. prosinca 2008. godine).

Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) bio je član od 1993. godine, a HZN je član (*full member*) od 1. srpnja 2005. godine.

CEN

Europski odbor za normizaciju (European Committee for Standardization)

Osnovan je 1961. godine sa sjedištem u Bruxellesu. Članovi su nacionalna normirna tijela država članica EU-a i EFTA-e (isključujući Lihtenštajn). Ima 287 aktivnih tehničkih odbora. Objavio je 13 501 normu (stanje krajem svibnja 2009. godine). Nacionalna normirna tijela država za koje je utvrđeno da su prihvaćene ili su mogući kandidati za pridruživanje Europskoj uniji (EU) ili Europskom udruženju slobodne trgovine (EFTA) i država koje su tehnički, znanstveno, ekonomski, politički i društveno usko povezane s EU-om i EFTA-om imaju status pridruženog člana (Affiliate). Organizacije koje zastupaju, na europskoj razini, posebne društvene ili gospodarske interese, čiji su statuti ozakonjeni europskim zakonima ili nacionalnim zakonima jedne države nacionalnog člana CEN-a mogu biti članice CEN-a u statusu suradnika (Associate).

Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) bio je pridruženi član od 1995. godine, a HZN je pridruženi član (Affiliate) od 1. srpnja 2005. godine.

CENELEC

Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (European Committee for Electrotechnical Standardization)

Nastao je 1973. godine spajanjem CENEL-a i CENELCOM-a, sa sjedištem u Bruxellesu. Članovi su nacionalni elektrotehnički odbori država članica EU-a i EFTA-e (isključujući Lihtenštajn). Ima 75 tehničkih odbora i 240 pododbora i radnih skupina. Objavio je 5525 norma (stanje 31. prosinca 2008. godine). Nacionalna tijela (nacionalni odbori) država u susjedstvu EU-a imaju status pridruženog člana u CENELEC-u (Affiliate).

Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) bio je pridruženi član od 1995. godine, a HZN je pridruženi član (Affiliate) od 1. srpnja 2005. godine.

ETSI

Europski institut za telekomunikacijske norme European Telecommunications Standards Institute

Osnovan je 1988. godine na inicijativu Europske konferencije poštanskih i telekomunikacijskih uprava (CEPT). Krajem 2008. godine ETSI je imao 574 člana (full Members) iz 41 europske zemlje. Ima ukupno 724 člana iz 62 zemlje sa svih kontinenata. Nacionalna normirna tijela imaju ulogu u postizanju nacionalnog konsenzusa u procesu donošenja norma. Ima oko 35 tehničkih tijela (TC, EP, EPP, SC). Dosad je, od 1988. godine do kraja 2008. godine, objavio preko 4 208 europskih norma.

Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) bio je član (*NSO member*) od 1994. godine, a HZN ima status nacionalnoga normirnog tijela (*National Standards Organization - NSO*) od 1. srpnja 2005. godine.

B.2 Agencije Ujedinjenih naroda

Organizacija FAO/WHO-a

CODEX

Komisija CODEX Alimentarius (CODEX Alimentarius Commission)

Komisija Codex Alimentarius sa sjedištem u Rimu, Italija, međunarodna je organizacija koju su 1963. godine zajednički osnovale dvije organizacije Ujedinjenih naroda: FAO (Food and Agriculture Organization – Organizacija za hranu i poljoprivredu) i WHO (World Health Organization – Svjetska zdravstvena organizacija).

Komisija Codex Alimentarius je međuvladino tijelo koje ima 180 vlada članica + EU (Europska unija) (podatak za lipanj 2009. godine).

Codex Alimentarius je zbirka međunarodnih norma za hranu, smjernica, kodova dobre prakse i preporuka vladama članicama kojima je glavna namjena zaštita zdravlja potrošača i osiguranje poštenih postupaka u trgovini hranom.

Codex Alimentarius služi kao osnova za mnoge nacionalne norme i propise za hranu.

Codex Alimentarius promiče sigurniju hranu i olakšava svjetsku trgovinu hranom usklađivanjem norma. Od 1995. godine Codexove norme postale su međunarodno mjerilo Sporazumom Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera. Oštrije mjere na nacionalnoj razini moraju se znanstveno opravdati.

Republika Hrvatska uključila se kao država članica u rad Komisije Codex Alimentarius 1994. godine.

Codexova kontaktna točka

Da bi omogućila stalnu vezu s državama članicama, Komisija je u suradnji s nacionalnim vladama pojedinih država osnovala Codexove kontaktne točke. Državni je zavod za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM) 1994. godine određen kao Codexova kontaktna točka u Republici Hrvatskoj, a HZN je Codexova kontaktna točka od 1. srpnja 2005. godine.

ITU

Međunarodna telekomunikacijska unija (International Telecommunication Union)

ITU je vodeća agencija Ujedinjenih naroda za pitanja informacijske i komunikacijske tehnologije. Na razini vlada i privatnog sektora predstavlja središnje mjesto dogovaranja i odlučivanja o pitanjima razvoja mreža i usluga. Osnovana je 1865. godine u Parizu. Danas ima sjedište u Ženevi sa 191 državom članicom te više od 700 sektorskih i pridruženih članova.

- **ITU-R** – Radiokomunikacijski sektor (ranije CCIR -International Radio Consultative Committee), objavljuje *Preporuke* (Recommendations) koje predstavljaju međunarodne tehničke norme u području efikasne uporabe radiofrekvencijskog spektra za sve radiokomunikacijske sustave. *ITU-R Preporuke* odobravaju države članice, a njihova primjena nije obvezatna.
- **ITU-T** Sektor za normizaciju u telekomunikacijama je do sada objavio više od 3 000 *Preporuka* (norma) koje su u primjeni u području rada telekomunikacijskih mreža. *ITU-T Preporuke* nisu obvezatne.
- **ITU-D** Sektor za razvoj telekomunikacija čija glavna područja rada su: sigurna i pouzdana uporaba informacijsko komunikacijske tehnologije, primjena telekomunikacija u izvanrednim situacijama te povećanje stupnja komunikacijske povezanosti širom svijeta.

B.3 Međunarodne organizacije

WTO

Svjetska trgovinska organizacija (World Trade Organization)

Osnovana je 1995. godine kao jedina međunarodna organizacija koja se bavi pravilima međunarodne trgovine između država. WTO provodi GATT-ova pravila primjenjujući načela nediskriminacije između trgovačkih partnera i jednakosti postupanja za uvoznu i domaću robu na unutrašnjem tržištu. Pravila WTO-a obuhvaćaju i usluge, investicije i prava intelektualnog vlasništva. Članstvo u WTO-u bilo je automatsko za one države koje su bile članice GATT-a nakon prihvaćanja sporazuma u prosincu 1994. godine (zaključak tzv. Urugvajskoga kruga). Članovi su WTO-a vlade 153 država, a vlade 30 država imaju status promatrača (stanje 23. srpnja 2008. godine). 30 međunarodnih međuvladinih organizacija dobilo je status promatrača u tijelima WTO-a.

Republika Hrvatska član je WTO-a od 30. studenog 2000. godine.

Zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 24. rujna 1998. godine u tijeku postupka pristupanja Republike Hrvatske Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO) osnovana je Informativna središnjica Republike Hrvatske o tehničkim propisima, normama i postupcima ocjenjivanja sukladnosti (engl.: WTO TBT enquiry point) u tadašnjem Državnom zavodu za normizaciju i mjeriteljstvo (DZNM). U skladu s Uredbom o osnivanju Hrvatskog zavoda za norme (Narodne novine 154/2004) poslove Informativne središnjice obavlja Hrvatski zavod za norme.

Informativna središnjica obavlja poslove utvrđene Sporazumom o tehničkim zaprekama u trgovini (TBT) Svjetske trgovinske organizacije (WTO) i obavješćuje Tajništvo WTO-a o hrvatskim tehničkim propisima i normama.

B.4 Mjeriteljske organizacije

CGPM

Opća konferencija za utege i mjere (General Conference on Weights and Measures)

To je jedna od tri organizacije osnovane za održavanje Međunarodnog sustava jedinica (International System of Units - SI) u okviru Konvencije o metru. Od 28. svibnja 2009. godine članovi su CGPM-a 53 države potpisnice Konvencije o metru i 27 pridruženih članova država ili gospodarstava.

Republika Hrvatska postala je država član CGPM-a 2008. godine.

Međunarodni odbor za utege i mjere (International Committee for Weights and Measures CIPM) CGPM-u predlaže izmjene u Međunarodnom sustavu jedinica. CIPM može također samostalno davati objašnjenja rezolucija i preporuka o SI.

Međunarodni ured za utege i mjere (International Bureau of Weights and Measures BIPM) je međunarodni mjeriteljski institut koji radi pod nadzorom CIPM-a i ima zadatak da osigura unifikaciju fizikalnih mjerenja širom svijeta

OIML

Međunarodna organizacija za zakonsko mjeriteljstvo (International Organisation of Legal Metrology)

Osnovana je 1955. godine kako bi rješavala tehničke i administrativne probleme zakonskog mjeriteljstva, uspostavljanja nacrtu zakona i propisa za mjerne instrumente i njihovu uporabu te omogućila suradnju država u tome području. Članovi su OIML-a 58 država koje aktivno sudjeluju u njegovu radu i 57 dopisnih članova koji su se pridružili kao promatrači.

B.5 Europska zajednica

EU

Europska unija (European Union)

Osnovana je 1992. godine ugovorom iz Maastrichta. U njoj su spojene tri do tada postojeće zajednice:

EEC Europska ekonomska zajednica
ECSC Europska zajednica za ugljen i čelik
EUROATOM Europska zajednica za atomsku energiju.

Jedinstvenim europskim aktom (1986.) dobiven je pravni temelj koji je omogućio članicama Unije da slijede ciljeve slobodnoga unutrašnjeg tržišta, općenito poznatog pod imenom *Unutrašnje tržište* od 1. siječnja 1993. godine.

Od 1. siječnja 2007. godine članice su Europske unije: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luxemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo.

Upravne institucije Europske unije su sljedeće:

Vijeće Europske unije (Council of the European Union)

Vijeće Europske unije (sjedište u Bruxellesu) predstavlja države članice Unije i kao takvo najvažnije je tijelo EU-a koje donosi odluke. Članovi su Vijeća resorni ministri 27 država članica, koji se sastaju ovisno o temi o kojoj se raspravlja na Vijeću, npr. vanjski poslovi, poljoprivreda, industrija i sl. Bez obzira na različiti sektorski sastav ministara Vijeća, koji ovisi o temi o kojoj se raspravlja, Vijeće djeluje kao jedinstvena institucija. Svaka članica predsjeda Vijećem šest mjeseci, a glavni tajnik Vijeća EU-a ujedno djeluje i kao visoki predstavnik za zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku. Odluke Vijeća priprema Odbor stalnih predstavnika država članica (COREPER) kojemu pomažu radne skupine nacionalnih vladinih dužnosnika.

Europska komisija (European Commission)

Europska komisija (sjedište u Bruxellesu) jedna je od temeljnih institucija EU-a koja utjelovljuje interese Unije kao cjeline. Komisija ima ovlasti inicijative, provedbe, upravljanja i kontrole. Ona osigurava provedbu osnivačkih ugovora te se stoga i naziva "čuvaricom ugovora". Komisija je sastavljena od povjerenika koje sporazumno biraju države članice EU-a, a potvrđuje ih Europski parlament na mandat od 5 godina.

Europski parlament (European Parliament)

Europski parlament (sjedište u Strasbourgu) predstavničko je tijelo 492 milijuna građana Europske unije. Od 1979. godine zastupnici u Parlamentu biraju se izravnim glasovanjem na mandat od 5 godina. Broj zastupnika koji se biraju u pojedinoj državi članici razmjerni su udjelu stanovnika te države u ukupnome broju stanovnika EU-a. Prije proširenja 2004. godine Europski parlament imao je 626 zastupnika. Ugovorom iz Nice predviđen je rast broja zastupnika nakon proširenja do najviše 785 zastupnika, uz mogućnost privremenoga premašivanja toga broja. Ovlasti su Parlamenta sljedeće: (1) razmatranje prijedloga Europske komisije; (2) sudjelovanje u donošenju propisa postupkom suodlučivanja s Vijećem EU-a; (3) imenovanje i razrješenje članova Komisije; (4) pravo upita povezano s radom Komisije i Vijeća; (5) podjela ovlasti s Vijećem EU-a u donošenju godišnjega proračuna i nadziranje njegove provedbe.

Ostale su institucije Sud Europskih zajednica, Revizorski sud, Gospodarski i socijalni odbor, Odbor regija, Europska investicijska banka i Europski monetarni institut.

EFTA – Europsko udruženje za slobodnu trgovinu

Osnovano je 1960. godine, a članice su mu Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska. Glavno mu je upravno tijelo Vijeće čije su odluke obvezujuće za sve članice. Svaka država članica predsjeda Vijećem šest mjeseci.

EEA – Europski gospodarski prostor

Stupio je na snagu 1. siječnja 1994. godine. Udružuje sve članice Europske unije i EFTA-e osim Švicarske. EEA-a jedno je unutrašnje tržište unutar kojeg je uspostavljeno slobodno kretanje roba, usluga, kapitala i radne snage.

Dodatak C

Distribucija i prodaja normativnih dokumenata

HZN-ova politika i način distribucije i prodaje normativnih dokumenata na teritoriju Republike Hrvatske u skladu je s međunarodnim pravilima koja se odnose na autorska prava, iskorištavanje autorskih prava i prodaju ISO/IEC-ovih publikacija (ISO POCOSA 2005) i europskim pravilima koja se odnose na autorska prava, iskorištavanje autorskih prava i prodaju CEN/CENELEC-ovih publikacija (CEN/CENELEC Guide 10).

Navedena politika odgovarajuće se primjenjuje na normativne dokumente HZN-a navedene u UPN 2, točka 2.

C.1 Prava uporabe

Kao član međunarodnih organizacija za normizaciju ISO i IEC, HZN ima pravo, na teritoriju Republike Hrvatske distribuirati, prilagođavati, prevoditi, ostvarivati prihode od umnožavanja i prodaje, javno objavljivati u cijelosti ili djelomično, u sažetom obliku ili popraćeno komentarima, kao pojedinačne dokumente ili kao dijelove priručnika te na drugi način upotrebljavati međunarodne publikacije i publikacije kojima su preuzete međunarodne publikacije.

HZN ima pravo, na teritoriju Republike Hrvatske, distribuirati, prevoditi, ostvarivati prihode od umnožavanja i prodaje, javno objavljivati u cijelosti ili djelomično, u sažetom obliku ili popraćeno komentarima, kao pojedinačne dokumente ili kao dijelove priručnika te na drugi način upotrebljavati publikacije kojima su preuzete CEN/CENELEC-ove publikacije.

Prava uporabe navedenih publikacija obuhvaćaju sve službene jezike međunarodnih i europskih organizacija za normizaciju i hrvatski jezik te sve do sada poznate oblike uporabe, posebno, između ostalog: objavljivanje svim sredstvima i putem svih sustava za grafičku podršku, ispisom, tiskanjem, fotokopiranjem, mikrofilmovima te putem svih magnetskih, kompjutoriziranih i numeričkih sustava podrške, memorijskim karticama, CD-ROM-ovima, filmovima, fotografijama, dijapozitivima, distribucijom na daljinu, žičanim prijenosom, satelitskim prijenosom, disketama te on-line poslužiteljima dokumenata.

C.2 HZN-ova politika prodaje

C.2.1 HZN-ova politika prodaje međunarodnih publikacija

HZN ostvaruje prava uporabe međunarodnih publikacija na način kojim se štite interesi drugih članova i/ili nacionalnih odbora međunarodnih organizacija za normizaciju ISO i IEC. HZN priznaje vrijednost intelektualnog vlasništva nad međunarodnim publikacijama i troškove njihove izrade i održavanja.

HZN ne vodi aktivnu politiku stavljanja međunarodnih publikacija ili nacionalnih publikacija kojima su one preuzete na tržište drugih članova i/ili nacionalnih odbora međunarodnih organizacija za normizaciju

C.2.2 HZN-ova politika prodaje europskih publikacija

U skladu s pravilima europskih organizacija za normizaciju CEN i CENELEC, HZN prodaje publikacije tih organizacija isključivo prihvaćene kao hrvatske publikacije.

Ako HZN želi na teritoriju Republike Hrvatske CEN/CENELEC-ovu publikaciju, koja nije prihvaćena kao hrvatska publikacija, učiniti dostupnom na jeziku jednog od članova ili nacionalnih odbora CEN/CENELEC-a, mora sklopiti odgovarajući sporazum o njihovoj prodaji s odgovornim članom ili nacionalnim odborom.

C.3 Umnožavanje međunarodnih i europskih dokumenata

Ako HZN primi zahtjev za umnožavanje dijelova međunarodnih i/ili europskih publikacija od neke treće strane, odgovorit će na taj zahtjev u skladu s vlastitom politikom prodaje i distribucije i u skladu sa Zakonom o zaštiti autorskih prava i Zakonom o normizaciji.

Ako se zahtjev odnosi na umnožavanje jedne od konačnih jezičnih verzija međunarodnih publikacija ili nacionalnih publikacija kojima su preuzete međunarodne ili europske publikacije, uputit će podnositelja zahtjeva članu ili nacionalnom odboru odgovornom za tu jezičnu verziju, bez obzira na podrijetlo upita.

Ako se zahtjev odnosi na umnožavanje međunarodnih i europskih publikacija na jednom od službenih jezika, zahtjev se mora uputiti članu međunarodnih i europskih organizacija za normizaciju s čijeg teritorija zahtjev dolazi.

C.4 Elektronička distribucija krajnjim korisnicima

HZN prodaje kupcima međunarodne publikacije ili hrvatske publikacije kojima su prihvaćene međunarodne i/ili europske publikacije u elektroničkim medijima samo u oblicima koji se ne mogu prerađivati (npr. PDF).

Elektronička distribucija međunarodnih publikacija ili nacionalnih publikacija kojima su prihvaćene međunarodne i/ili europske publikacije može se odvijati putem on-line sigurnih zatvorenih dvostranih veza (uključujući telefaks i elektroničku poštu) ili putem opće dostupnih prenosivih medija (npr. magnetske vrpce, diskete ili CD-ROM-a).

On-line distribucija međunarodnih publikacija ili nacionalnih publikacija kojima su prihvaćene međunarodne i/ili europske publikacije dopustiva je samo ako su poduzete odgovarajuće mjere za sprečavanje neovlaštenog pristupa.

Međunarodne publikacije ili nacionalne publikacije kojima su preuzete međunarodne i/ili europske publikacije, koje su prodane na elektroničkim medijima moraju se isporučiti s odobrenjem kojim se utvrđuju uvjeti upotrebe.

Zahtjevi krajnjih korisnika za umrežavanje međunarodnih publikacija ili nacionalnih publikacija kojima su preuzete međunarodne i/ili europske publikacije podliježu posebnim ugovorima s HZN-om.

Bibliografija

- [1] Zakon o normizaciji (NN 163/2003)
- [2] Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti (NN 158/2003; NN 79/2007)
- [3] Uredba o osnivanju Hrvatskoga zavoda za norme (NN 154/2004; NN 44/2005)
- [4] Statut Hrvatskoga zavoda za norme
- [5] ISO/IEC Guide 21-1:2005 *Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables – Part 1: Adoption of International Standards,*
- [6] ISO/IEC Guide 21-2:2005, *Regional or national adoption of International Standards and other International Deliverables – Part 2: Adoption of International Deliverables other than International Standards*
- [7] ISO/IEC Directives, (all parts)
- [8] ISO POCOSA 2005, *ISO Policies and Procedures for Copyright, Copyright Exploitation Rights and Sales of ISO Publications*
- [9] CEN/CENELEC Guide 10:2001, *Guidelines for the distribution and sales of CEN/CENELEC publications*
- [10] CEN/CENELEC Internal regulations – Part 2, Common rules for standardization work, 2002
- [11] CEN/CENELEC Internal regulations – Part 3, Rules for the structure and drafting of European Standards (PNE-Rules), 2003
- [12] CEN/CENELEC Guide 12:2008, The concept of Affiliation with CEN and CENELEC
- [13] ETSI Directives, V25, 2009
- [14] HRN EN 45020:2007, *Normizacija i srodne djelatnosti – Rječnik općih naziva (ISO/IEC Guide 2:2004, EN 45020:2006)*
- [15] HRN EN ISO/IEC 17000:2005, *Ocjena sukladnosti – Rječnik i osnovna načela (ISO/IEC 17000:2004; EN ISO/IEC 17000:2004)*
- [16] ISO/IEC Upute 59:2000, *Kodeks dobre prakse za normizaciju*
- [17] UPN 2:2009, *Unutrašnja pravila za normizaciju – 2. dio: Vrste dokumenata i njihovo označivanje*
- [18] UPN 3:2009, *Unutrašnja pravila za normizaciju – 3. dio: Izrada i donošenje hrvatskih norma i drugih dokumenata*
- [19] UPN 4:2009, *Unutrašnja pravila za normizaciju – 4. dio: Osnivanje i rad programskih odbora*
- [20] UPN 5:2009, *Unutrašnja pravila za normizaciju – 5. dio: Osnivanje i rad tehničkih odbora*
- [21] UPN 6:2009, *Unutrašnja pravila za normizaciju – 6. dio: Sastavljanje i oblikovanje hrvatskih norma i drugih dokumenata dostupnih javnosti.*

Povijest dokumenta

Izdanje br.	Datum objave:	Status
1	2007-09-18	Doneseno na 24. sjednici Upravnoga vijeća
2	2009-06-17	Usvojeno elektroničkim glasovanjem Upravnoga vijeća

